

Проф. др Наталија Јовановић¹

Филозофски факултет,
Универзитет у Нишу

Оригинални научни рад
Српска академија
образовања
Годишњак за 2012.
годину
УДК: 371.3.333
стр.

САВРЕМЕНА ОБРАЗОВНА ТЕХНОЛОГИЈА И МЕТОДИЧКЕ НОВИНЕ У НАСТАВИ ДРУШТВЕНО- ХУМАНИСТИЧКИХ НАУКА²

Резиме: Рад би био анализа неопходности новог приступа у наставном раду друштвено-хуманистичких наука, под утицајем развоја савремене образовне технологије и информационог друштва. Велике промене у свим сферама свакодневног живота, изазване су развојем науке и модерних технологија. Све ове промене намећу: нов приступ у настави, нову технологију учења, комуницирања, обраде информације, управљања наставом и планирања у образовању. Нове технологије, засноване на примени вештачке интелигенције, у потпуности су промениле и наставну технологију. Традиционална настава припремала је за традиционално и индустријско друштво, а за информационо друштво може бити функционална само настава заснована на савременим образовним технологијама. Системи за аутоматску обраду података, мултимедијални системи, паметне, електронске табле, виртуелне школе, PowerPoint презентације и друге нове технолошке образовне могућности мењају, или пружају могућност за методичке новине, и у настави друштвено-хуманистичких наука. Настава ex katedra у раду са сасвим новим генерацијама, које одрастају уз видео игре, facebook, blogove, брзу и комплетну информацију коју могу преузети са интернета је „уско грло“, превазиђена методика савременог образовања. У образовном систему, услед промене образовне технологије, и промене ученика, мења се образовна технологија и сам наставник, као део педагошког троугла. Промена се односи на његово прихватање нове образовне технологије, креирања методичких новина и осмишљавање новог приступа настави.

¹ natalija.jovanovic@filfak.ni.ac.rs

²The work is part of the "Tradition, modernization and national identity in Serbia and the Balkans in the European integration process" (179 074), Ministry of Science and Technological Development of Serbia 2011-2015.

Кључне речи: образовна технологија, методичке новине, настава, друштвено-хуманистичке науке, информационо друштво

УВОД

Методика наставе друштвено-хуманистичких наука је аутономна научна дисциплина која за свој предмет има наставу друштвено-хуманистичких наука у средњој школи, наставу: социологије, психологију, филозофије, логике, политичког система, историје. Она се бави законитостима обликовања научног садржаја у наставне предмете друштвено-хуманистичких наука, законитостима, организацијом и вредновањем наставног процеса. Ова методика је теорија о организацији и техници наставе друштвено-хуманистичких наука. Методика јесте научно промишљање наставног рада у области појединих наставних предмета. Организација и реализација наставе друштвено-хуманистичких предмета у средњој школи је на методичкој раскрсници. Класична настава, превазиђени облици наставног рада осуђују на неперспективност наставу ових предмета. Модерне, интерактивне и мултидимензионе наставе, која је димензиона пореба нове генерације ученика је истовремено и правац методичког изазова за ове предмете. Модерна настава, и савремена методика пред изазовом су квалитетно другачијих социјалних и психолошких предиспозиција ученика, Е-ученика који одрастају у промењеним друштвеним условима. Социјално измењени услови јесу потпуно нова информациона, комуникациона и технолошка окружења, од свакодневног живота до услова живота на свим нивоима. Млади који одрастају уз вештачку интелигенцију, као доминантно социјално окружење и брзу информацију у мултимедијалном облику, никако не би могли бити праћени на школском узрасту класичним, традиционалним дидактичким окружењем. Динамика социјалног живота намеће потребу активистичке измене наставног процеса, посебно у области друштвено-хуманистичких наука.

Класична настава у којој је наставник фронтално излаже наставну јединицу уз монометодизам јесте превазиђен облик рада, нефункционалан и не одговара захтевима новог социјалног окружења. Примена нових комуникационих технологија, нов начин приступа и обраде информација уз помоћ интернета непосредно мења положај и улогу наставника, ученика и наставног садржаја – дидактички троугао у дидактички четвороугао, уз обавезно присуство нове образовне технологије. Наставник више није једини носилац знања. Нове образовне технологије пружају широк простор за самообразовање. Модерни системи за учење дизајнирају потпуно

нов амбијента за учење. Велике су могућности за индивидуално учење и савладавање знања, истраживање, комуникацију и интеракцију са најразличитијим изворима знања. Самостално управљање учењем даје шансу проблемској и хеуристичкој настави друштвено-хуманистичких наука у средњој школи, као одговору на потребе нових генерација ученика који одрастају уз нове информативне технологије. Електронске генерације имају потпуно другачију перцепцију окружења, па и учења. Новине се огледају у потреби за брзом доступношћу информација, да су извори информација вишеструки и вишедимензионални. Брзина интернета јесте нови стандард у доступности, приступу и обради информација. Социјалне интернетске мреже јесу нов начин интерперсоналног комуницирања Е-генерација, а и место креирања медијског садржаја.

1. НОВ ПРИСТУП ОБРАЗОВАЊУ

Нова образовна технологија креира нову економију знања. Е-ученици исказују потребу за значајном аутономијом у приступу знању. Активно учење је карактеристика нове економије знања и стицања знања. Образовање се не може сводити на прикупљање и акумулацију чињеница, већ динамично окружење и нова образовна технологија отварају просторе образовању кроз креативност, самоиницијативу, нов начин образовне комуникације и нову улогу наставника. Новина је у приступу, конекцији, линковању, Web претраживању информацијама које се деле, као некада „лекције“. Образовни садржаји, информације се сада на Web порталима креирају, дизајнирају, ремиксују, допуњују, прекомпонују, прилагођавају вишенаменској употреби и шаљу на даљу употребу и рекреирање. Социјално умрежавање и дигитално обједињавање светског друштва, кад је у истом тренутку доступна информација о било ком догађају на планети Земљи и изван ње, свима у систему дигиталне мреже. Тако смо сви били у позицији планетарног праћења ванредног космичког скока на Земљу, и једнаким адреналином навијали, без обзира на расне, класне, државне, идеолошке, верске, културне или било које друге разлике, као припадници заједнице дигиталних мрежа.

Технолошко иновирање је истовремено и социјално, зато што су социјалне импликације, које прате нове технологије, далеко превазишле својим вишедимензионалношћу промена. Социјалне промене се не одражавају само на промену структуре друштва и његову организацију, већ је то промена начина мишљења и

понашања, како у интерперсоналним односима, тако и у формирању сасвим новог приступа социјалном комуницирању. Wikis, blogovi i facebook покренули су читаву лавину нових микросоцијалних односа, али и макросоцијалних, међународних односа и политика. Све су то нове димензије и за нов приступ образовању како Е-генерације, тако и свих затечених генерација. Формирање блогерске образовне мреже, наставници, професори и ученици се умрежавају у све интензивнију интерактивну комуникацију, која даје нову димензију приступу образовању, посебно у области друштвено-хуманистичких наука.

Системи за аутоматску обраду података, мултимедијални системи, паметне, електронске табле, виртуелне школе, PowerPoint презентације и друге нове технолошке образовне могућности мењају, или пружају могућност за методичке новине, и у настави друштвено-хуманистичких наука. Настава ex катедра у раду са сасвим новим генерацијама, које одрастају уз видео игре, facebook, blogove, брзу и комплетну информацију коју могу преузети са интернета је „уско грло“, превазиђена методика савременог образовања. У образовном систему, услед промене образовне технологије, и промене ученика, мења се образовна технологија и сам наставник, као део педагошког троугла. Промена се односи на његово прихватање нове образовне технологије, креирања методичких новина и осмишљавање новог приступа настави.

Од различитих врста блогова 21klasiz је блог који је намењен кооперативном учењу, што је један од новог приступа у образовању школе 21. века. Други назив је блог-портал, јер омогућава оснивање одељењских или разредних блогова, где сваки ученик има свој део а наставник администраторску контролу. Наставник ученике додаје на блог лозинком и без имејл-адресе. Овакав начин комуникације омогућава разне ваннаставне активности, у смислу рада са даровитим ученицима, вођење мањег пројекта, усмеравање ванредних интересовања ученика за поједине наставне или ваннаставне садржаје.³ Сличан овоме је кид-блог, који омогућава ученицима да пишу чланке и коментаре. Тимблр је сличан Твитеру, то је социјална мрежа обогаћена медијским садржајима, комбинација је кратког текста и медијских клипова без додатака, уз могућност ретвитовања.

Блоговање јесте нов приступ учењу, нове могућности неформалног приступа образовању. У блоговању се приступа лично у смислу личних интересовања ученика, што је позиција индивидуалног приступа у учењу, и носи бројне предности за индивидуални

³ <http://vebciklopedija.weebly.com>

приступ и развој капацитета индивидуалних способности кроз индивидуална интересовања ученика. Унапред одређени садржаји наставних предмета би ускоро морали бити замењени флексибилним наставним програмима, који би креирали и сами ученици, индивидуално, према својим интересовањима, мотивацији и способностима. То би била једна од значајних методичких новина, могућа у области друштвено-хуманистичких наука. Планирање знања и управљање процесом стицања знања мора прелазити из руке наставника у руке Е-ученика.

Нов приступ образовању условљен је новим концептом учења, које мора бити активан и интерактиван процес. Активност се очекује од ученика у свим фазама образовања, од планирања садржаја и метода учења, до креирања амбијента за савладавање онога што је предмет индивидуалног интересовања ученика. Садржаји из области друштвено-хуманистичких наука јесу погодни за посебан активизам ученика. Историјски, социолошки, филозофски и психолошки садржај су такви да могу подстицати креативан приступ одабиру и обради појединих програмских тема. Богати медијски ресурси за учење, које пружа интернет, могу подстицати интересовање, профилсатига, развијати креативан приступ учењу и усвајању знања на сасвим нов начин.

За нов приступ образовању неопходна је отвореност образовног окружења. Ако је ученик у позицији да сам конструише изворе сазнања, методе учења, он ће успешно развијати све креативне предиспозије ученика у конкретној предметној области. Друштвене мреже јесу посебне могућности за учење у области друштвено-хуманистичких предмета. Оне повезују људе истих и сичних интересовања, што додатно може проширити капацитете образовања и самообразовања ученика. Позиција у којој ученик самостално управља процесом учења, кроз решавање проблема и уз сарадњу не само са наставницима, већ и са свима који имају иста интересовања, преко електронске социјалне мреже, јесте нов приступ образовању. Ново образовно окружење значи да наставник мења начин свог рада, који није више статичан, већ је у позицији да стално учи, усавршава се. Користећи електронске друштвене мреже наставници се укључују и у активно учење, заједно са својим ученицима. Учење кроз систем електронске комуникације широко отвара могућности сарадње наставника из исте области, али и из различитих области, рецимо друштвено-хуманистичких наука, размену знања и искустава, а и усмеравање самосталног истраживачког рада ученика, који показују веће интересовање за поједине области. На тај начин је могуће прилагодити наставу индивидуалном интересовању ученика,

подстицањем и различитим приступом одмереним индивидуалним разликама у интересовању и способности ученика.

Модерне технологије су прошириле могућности образовања. Гидинс нас подсећа да се већ говори о “револуцији у учионици”, о доласку “desk-top виртуелне стварности” и о учионицама без зидова.⁴ Очекивања да ће нове информационо-комуникационе технологије у потпуности изменити наставни процес нису се догодила. Дошло је до промена на многим нивоима организације и реализације наставног процеса, али нити су укинута учионице, нити разредно предметни систем наставе, нити је наставник замењен прикладним образовним софтерима, а ни интернет није заменио уџбенике.

Информационо-комуникационе технологије у настави друштвено-хуманистичких наука мењају однос између: наставника и ученика, наставника и наставног садржаја, ученика и наставног садржаја. Нова технологија је синтеза развоја компјутерске, телекомуникационе, телевизијске технологије, развоја вештачке интелигенције. Извори информација у друштвено-хуманистичким наукама су разноврсни захваљујући Интернету и новим информатичким системима. Ученици и наставници су у могућности да користе разноврсни наставни софтвер, електронска издања књга и часописа. Наставни садржаји се могу презентовати ученицима преко различитих варијанти презентација, уз помоћ паметних табли и електронских илустрација. Електронска пошта је нови вид комуникације наставника и ученика. Нове софтверске могућности омогућавају и доступност педагошко-психолошко-методичких уптстава наставницима.

Промене у сфери комуникација и технологије наметнуле су читав низ промена у самом наставном процесу: у наставној технологији, у односу ученик-наставник, у месту ученика у наставном процесу, у улози наставника у наставном процесу и у самој методици појединих наставних предмета. Меморисање знања, информација и чињеница је методичка прошлост. Стална интеракција ученика и наставника, ученика и ученика у савладавању наставног градива је нов методички приступ. Доминантна предавачка улога наставника, и улога извора знања замењује се улогом креатора, организатора и коректора у савладавању знања и напредовања у знању. Ученик мора постати центар наставног рада, где ће добијати информације из различитих извора, бити усмераван и коригован у

⁴Антхону Гидденс (2007), Социологија. Загреб: Накладни завод Глобус, стр. 506.

савладавању и усвајању знања, у смислу критичког и активистичког односа према наставном садржају. Интеракција у наставном процесу мора бити вишедимензионална: у односу ученик-наставни садржај, наставник-наставни садржај, ученик-наставник, ученик-ученик. Тако се обезбеђује самовредновање и пуна ангажованост свих чинилаца наставног процеса. Настава у ери модрних информационо-комуникационих технологија поразумева и промене у теорији пракси планирања, организацији, реализацији и вредновању наставног рада, наставним облицима и методама. Нова наставна технологија подразумева и новине у методици наставе свих наставних предмета, а посебно на нивоу система средњег образовања.

2. МЕТОДИЧКЕ ИЗАЗОВИ И НОВИНЕ У НАСТАВИ ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКИХ ПРЕДМЕТА

Настава друштвено-хуманистичких предмета пред бројним је изазовима, услед специфичности саме наставе ових предмета. Специфичности произилазе из чињенице да је садржај наставе друштвено хуманистичких предмета у великој мери апстрактан и зато захтева посебну припрему наставника за приступ ученицима гимназије и средњих стручних школа. Основни извор садржаја за програме наставе друштвено-хуманистичких предмета јесу научна знања из: социологије, психологије, историје, правних наука и друго. Програми ових предмета конципирани су тако да се усвајају општа знања из области друштвено-хуманистичких наука. Кроз програмске целине и програмске теме, које су најопштије формулисане, наставник ових предмета треба да осмисли обим и садржај наставног градива који ученик, одређеног узрасног нивоа и образовног профила треба да усвоји. Посебан изазов за наставника је наставни програм, као што је случај са наставним предметом социологија, предвиђен за ученике свих усмерења гимназије, четвртог разреда, и ученике трећег разреда средњих стручних школа у четворогодишњем трајању, а програм психологије за ученике другог разреда гимназије и неких средњих стручних школа медицинске струке. Методички изазови су, како у прилагођавању научног садржаја наставном, тако и у прилагођавању наставног садржаја узрасту, интересовању ученика и њиховом предзнању.

Методичке новине у настави друштвено-хуманистичких леже у новом приступу образовању, у новом образовном окружењу, у могућности нових технологија. Примена и коришћење инфор-

мационо-комуникационе технологије у настави друштвено-хуманистичких наука може да: унапреди процес учења, повећа ефикасност и актуелност наставе, повећа изворе знања и подучавања, активира све ученике, реалним, природним приказивањем различитих друштвених процеса, догађаја, понашања и деловања појединаца, друштвених група и друштва у целини. Посебно у друштвено-хуманистичким наукама је могуће реорганизовати наставу у складу са захтевима и интересима новог Е-ученика. Ново образовно окружење доводи до промене улоге наставник-ученик. Наставник друштвено-хуманистичких наука и у теоријској настави и у савладавању новог наставног садржаја на нивоу теоријских предавања, морају у потпуности активирати ученике, чак и преузимањем улоге равноправних саговорника у дијалогу и дискусији. Наставник креира атмосферу наставног процеса. Наставник који не преноси наставну активност на ученике, неће бити актер новог приступа у образовању. Демократизација наставе кроз суштинску и реализовану интерактивност манифестација је нове образовне технологије. Интерактивност у настави друштвено-хуманистичких наука подразумева активну улогу наставника у усмеравању и вођењу, како не би дошло до штетних импровизација, дезоријентација и конфликта. Реализација наставе, рецимо социологије или неких правних предмета, на којима се обрађују актуалне теме, о којима може бити супротних мишљења, рецимо о политичким партијама или политици, у интерактивном наставном раду није могућа без корективних и усмеравајућих напора наставника. Социјалне мреже омогућавају наставницима да у интерперсоналној комуникацији са ученицима повећају њихово интересовање за наставни садржај, кроз актуализовање појединих тема.

Прилагођавање наставе друштвено-хуманистичких предмета способностима и интересовању ученика могуће је променом начина рада у настави. Индивидуални и групни рад могу у многоме допринети подизању нивоа наставног рада. Ново образовно окружење, информационе технологије обогаћују могућности индивидуалног и групног рада. Овом методичком новином могуће је превазићи индивидуалне разлике у способностима и интересовању ученика. Наставник мора добро познавати правила групне интеракције, могућих недостатака групног рада, каква је зависност ученика слабијег успеха од ученика са одличним успехом. Превазилажење негативног ефекта ове зависности је могуће индивидуалним приступом, и индивидуалним очекивањима од сваког ученика према његовим способностима и интересовањима. Интеракцијом и индивидуалистичким приступом се може умањити ефекат зависности слабијих

ученика. Одмереним улогама могу се бољи и мотивисанији ученици ставити у функцију унапређења рада слабијих ученика.

Електронске социјалне мреже пружају могућност групне интеракције, и то квалитетне, у којој би наставник могао да контролише нежељне ефекте лоше организованог интерактивног учења: социјално ленчарење, групно забушавање и слично. Не би било могуће групно ленчарење, да појединац преузима целокупну активност, у издвајању групних вођа, који раде све, ако би наставник контролисао електронске профиле. Истовремена и тренутна комуникација са свим члановима групе, сви чанови групе ће бити у једнакој шанси да буду презентери групног рада, што ће активирати сваког понаособ. У интерактивном раду наставник ће добро познавати социјални и емоцијални статус појединаца. Социјално неадаптивни појединци, интровертне особе, као и ученици са неким емоционалним специфичностима, посебан су изазов за наставника у организацији интерактивне наставе, али и могућност да се преко електронске мреже ученици ослободе евентуалних ограничења.

Методички изазов и новина могло би бити и „кућно учење“, за ученика са сметњама у развоју, који због специфичних потреба и тешкоћа би могли да сами креирају образовно окружење користећи предности нових образовних технологија. Електронске мреже комуникације пружају широке могућности за програм инклузије. Укључивање у процес учења, са индивидуалним приступом сваком ученику, могуће је преко социјалне мреже, и то на начин на који би наставник планирао рад и са осталим студентима, одмеравајући у индивидуалном приступу, и садржај и темпо рада. Измештање образовања из учионице у кућне услове омогућава нова образовна технологија, а програм инклузивног образовања може добити сасвим нову димензију. Ова нова димензија значила би мање напора за наставнике у смислу организације рада, и хуманији однос према ученицима са посебним потребама.

Брз приступ информацијама, умрежавање у системе библиотечких фондова, успостављање социјалних линкова, креирање виртуелних учионица, широк спектар извора информација, брза обрада информација, групна комуникација, и слично, повећавају капацитета учења, образовно окружење и методичке ресурсе. Информационо-комуникационе технологије стварају нове образовне стандарде који значе: ефикасну наставу, очигледну наставу, наставу која подиже пажњу ученика. Наставним процесом се лакше управља, контролише и кординира, и могућа је брза и ефикасна провера квалитета усвојеног градива. У процесу усвајања знања о неким аспектима друштвене стварности, или психичког живота, исто-

ријских догаја и слично, могуће је визуализацијом и симулацијом савладавање садржаја о друштвеној структури, институцијама и организацијама, о психичким процесима или историјским догађајима. Много је ефикасније ефектније и трајније уколико се програм реализује уз презентацију животних примера, а што омогућава модерна комуникациона технологија. Компјутерска мултимедијална средства омогућавају електронско писање, чување, умножавање, тренутно стварање, репродуковање различитих садржаја, који може бити и наставни садржај..

Фронтални облик рада, монометодизам, употреба доминантно монолошке методе у настави друштвено-хуманистичких наука, не омогућава интеракцију у настави нити квалитетно савладавање наставних садржаја. Формализована, традиционална настава, вербализована и неочигледна настава не доприноси трајности знања и актуализовање наставног садржаја са реалним друштвеним животом, променама и проблемима. Само настава која је постављена на основама модерне образовне технологије пружа шансу даљег унапређења и развоја наставе друштвено-хуманистичких наука. Мултимедијални програми, електронски уџбеници, са текстом, сликама, звучним анимацијама и филмовима, паметне табле, презентације, илустрације и демонстрације ситуација и процеса који се одвијају уз пуну интеракцију актера наставног процеса омогућавају индивидуално и активно напредовање свих ученика у учењу и стицању смислених и корисних знања из области друштвених и хуманистичких наука. Садржаји из друштвених и хуманистичких наука би требало да се преносе у наставни садржај по принципу не само научности, пратећи најновија достигнућа, већ и по осталим методичким принципима, а посебно уз поштовање принципа применљивости и корисности таквог знања. Када је ученицима јасно зашто је важно усвајање знања за сналажење у појединим друштвеним, психичким и животним ситуацијама, ако уче уз објашњавање кроз животне примере, наставни садржаји ће бити актуализовани и прихватљиви за ученике. Активно учествовање ученика у наставном процесу друштвено-хуманистичких наука у многоме може решити статус ових предмета и проблем ученичке апстиненције са ових часова.

Нова образовна технологија је методички изазов за самог наставника који мора да савлада бројна знања, као што су: наставни дизајн, медији, компјутерске и информатичке науке, телекомуникације, психологије, развојне психологије, педагошке психологије, педагогије, дидактике и других. Да би се остварили циљеви и задаци наставе друштвено-хуманистичких наука у средњим шко-

лама, савремене образовне технологије захтевају да се наставници укључе у модернизацију дидактике и методике, како би одговорили захтевима модернизације наставе. Модернизација наставе манифестује се у повећању ефикасности наставе, процеса учења и исхода образовања. Образовна технологија је начин превазилажења класичних образаца наставне праксе. Наставници су у новој улози: истраживача, креатора, планера и реализатора наставног рада на нов начин. У сложеним образовно технолошким условима наставници су принуђени да стално прате научна достигнућа како у својим уже стручним областима, тако и у области образовне технологије. Наставник није само преносилац знања и оцењивач, већ мора носити и улогу аниматора и моделатора наставе у којој је ученик аутономан и креативан субјект наставе. У настави друштвено-хуманистичких наука наставник би требало да подстиче ученике на истраживање, на критичко размишљање, изношење ставова, дискутовање и креативан приступ наставном садржају.

Наставни садржаји из друштвено-хуманистичких наука, посебно социологије и психологије, могу изазвати интересовање ученика средње школе, уколико би се користиле методичке могућности мултимедија, као вида модернизације наставне технологије. Методика и нови медијски системи су у процесу међуутицаја и креирања новог окружења учења. Мултимедија може бити занимљив начин учења уз ангажовање већег броја медија, што је примерено очекивањима Е-ученика. Методичка вредност употребе мултимедија у настави очигледна је и вишефункционална. Усвајање знања из области друштвено-хуманистичких наука од стране ученика средње школе, која је врло различитог усмерења, мора бити уз неопходну мотивацију и ангажовање и ученика и наставника. То је могуће постићи уз помоћ модерних средстава комуникације, пре свега рачунара. Коришћење рачунара и рачунарних програма као што је Microsoft PowerPoint (програм за израду мултимедијских презентација) то омогућује. То је програм са којим генерације ученика одрастају, кроз игре као део њихове свакодневнице. То је методичка новина, али методички изазов за наставнике друштвено-хуманистичких наука у средњој школи. Они се за ту врсту наставног рада морају најпре обучити, затим припремити, јер она подразумева тимски рад. Презентери могу бити и сами ученици. У таквој настави сами ученици преузимају одговорност за своје учење, кроз индивидуални и групни рад, уз индивидуално напредовање, исказујући сопствено интересовање и развијајући способности учења кроз истраживање.

ЗАКЉУЧАК

Електронске друштвене мреже подржавају самостално управљање учењем, учење кроз интерактивну комуникацију, сарадњу, креирање знања и стварање ланца учења заинтересованих и активних актера. Интернет измешта процес учења из школа у кафе и друге приватне амбијенте, по принципу покретних учионица. Ученик може сам да планира и време и место за учење, следећи сопствена интересовања, уз помоћ електронских медија. На тај начин ученици се брже и лакше осамостаљује за самостални процес образовања и припрема за учење током читавог живота, што постаје стил живота у новим технолошким условима. Ново, информационо друштво доводи у питање многе димензије традиционалног функционисања система образовања. Оно што је неспорно је улога и значај образовања, како за опстанак и развој друштва, тако и појединаца. Модерне технологије су из корена промениле физиономију савременог друштва, потребе и начин задовољавања потреба, и стандарде у свим нивоима друштвеног живота. Константна је потреба за новом политиком и стратегијом образовања. Нове технологије стварају нову организацију рада, потребу за новим занимањима и образовним профилима. Многи проблеми у друштву настају управо на пољу образовања. Проблем ефикасности образовања, нејасне компетенције које се стичу простом репродукцијом постојећих образовних профила, без нових образовних компетенција за потпуно нова занимања, традиционални начин образовања, уз репродукцију наученог, без јасне визије о корисности и употребљивости знања, само су неки од манифестних облика кризе у односу друштво-образовање.

Примена нове образовне технологије захтев је нове стратегије образовања, од које се очекује повећање ефикасности образовног процеса и процеса учења. Друштво које је неспремно да имплементира савремена технолошка достигнућа осуђено је на стагнацију, али и на бројне конфликте и маргинализацију. Технолошки развој условљава укупан економски развој, и сам систем образовања: образовне садржаје и натавну технологију. Са друге стране улагање у образовање, осавремењивање премиса у образовању, садржаја и образовне технологије, повратно утиче на развој друштва. Информатичко доба мења традиционалне појмове о материји, простору, времену, енергији, па и о образовању. Мења се улога наставника, школе, образовања, природе учења, и методике наставног рада. Нове технологије су из основа промениле начин привређивања, забаве, ратне технике, и образовну технологију.

Образовну технологију чине знања и достигнућа у различитим научним областима: педагогије, дидактике, методике, психологије, кибернетике, комунологије и другим. Методика наставе се мора ослањати на савремену образовну технологију, на систематски и организовани процес примене савремене технике и технологије у побољшању квалитета наставног процеса у домену ефикасности, оптималности, апликативности и усвајања знања. Познавање, коришћење и примена савремених информационих технологија јесте садржај савремене писмености и културни образац. Све то су изазови за методику у настави друштвено-хуманистичких наука.

Методика наставе друштвено-хуманистичких наука је, више него ли методика било које друге области наука, пред важним изазовима. Све промене у човековом друштву и животу, би кроз наставу друштвено-хуманистичких наука морале бити приближене, објашњене, и протумачене на начин који неће удаљити ове науке од ученика средњошколског узраста, који неће стварати одбојни став, „баук“, неразумљиво штиво, за досадне часове које треба избегавати. Управо кроз коришћење могућности савремених технологија требало би освежити, иновирати и активирати наставни рад, тако да се знање актуализује и у садржајном и у наставно-методичком смислу.

5. Литература

1. Антхону Гидденс (2007), *Социологија*. Загреб: Накладни завод Глобус.
2. Зборник "Технологија и информатика у образовању . за друштво учења и знања В ", Институт за педагошка истраживања, Београд, Факултет техничких наука . Нови Сад, Центар за развој и примену науке, технологије и информатике, Нови Сад, 2009. године
3. Мандић, П., Мандић, Д. (1997): Образовна информациона технологија, Учитељски факултет, Београд.
4. Делор, Ж. (1996): *Образовање - скривена ризница*, UNESCO – International Commission on Educations for the Twenty first century.
5. Fernandez, J.A. (1996): *Education and teachers in western Europe*, UNESCO, Warsaw.
6. Mehisto, P. (1993): *Education in a Time of Rapid Changer. A Perspectives from Eastern Europe*, Education and change in central and Eastern Europe, UNICEF SADAC, Geneva.

7. Learning: The treasure within, (1996): Report to UNESCO of the International commission on ducation for the Twenty-first Century, UNESCO, Paris.
8. Danilović, M. (1996): *Savremena obrazovna tehnologija - Uvod u teorijske osnove*. Beograd, Institut za pedagoška istraživanja.
9. Даниловић, М (2000): *Примена мултимедијалне информатичке технологије у образовању. Зборник Института за педагошка истраживања*, бр 32, Београд: Инстиут за педагошка истраживања, (179-193).
10. Даниловић, М (2003): *Технологија и информатика као производ људског ума и његове креативности, Технологија, Информатика, образовање 2*, Београд: Институт за педагошка истраживања и Нови Сад: Центар за развој и примену науке, технологије и информатике.
11. Hill, J.R., Hannafin, M.J.: *Teaching and Learning in Digital Environments: The Resurgence of Resource-Based Learning, Educational Technology Research and*
12. <http://careo.elearning.ubc.ca/wiki?SmallPiecesLooselyJoined/AboutSmallPieces>
13. <http://vebciklopedija.weebly.com>
14. Ulrich Bech (1992): *Risk Society. Cambridge: Polity.*

**THE MODERN EDUCATION TECHNOLOGY AND TEACHING
METHODOS IN TEACHING OF
SOCIAL SCIENCES AND HUMANITIES**

Summary: This paper analyzes the necessity of a new approach to the teaching of humanities, influenced the development of modern educational technology and information society. Major changes in all spheres of daily life, caused by the development of science and modern technology. All these changes impose: a new approach to teaching, learning new technology, communications, information processing, management, teaching and educational planning. New technologies, based on the application of artificial intelligence, are completely changed and teaching methods. Traditional education is preparing for traditional and industrial society, and the information society can be functional only courses based on modern educational technologies. Systems for automatic data processing, multimedia systems, smart, electronic boards, virtual schools, PowerPoint presentations and other new technology changing educational opportunities, or provide an opportunity for methodological papers, and teaching of humanities. Teaching ex cathedra in working with entirely new generations who grow up with video games, facebook, blogs, fast and complete information that can be downloaded from the Internet is a "bottleneck" outdated methodology of modern education. In the education system, due to changes in educational technology, and changes in students, educational technology is changing and I am a teacher, as part of the pedagogical triangle. Changes related to his acceptance of new educational technologies, creating methodological innovation and design of the new approach.

Keywords: education technology, didactic papers, teaching, social and human sciences, information society

THE MODERN EDUCATION TECHNOLOGY AND TEACHING METHODOS IN TEACHING OF SOCIAL SCIENCES AND HUMANITIES⁵

Summary: This paper analyzes the necessity of a new approach to the teaching of humanities, influenced the development of modern educational technology and information society. Major changes in all spheres of daily life, caused by the development of science and modern

⁵ The work is part of the "Tradition, modernization and national identiteti in Serbia and the Balkans in the European integration process" (179 074), Ministry of Science and Technological Development of Serbia 2011-2015.

technology. All these changes impose: a new approach to teaching, learning new technology, communications, information processing, management, teaching and educational planning. New technologies, based on the application of artificial intelligence, are completely changed and teaching methods. Traditional education is preparing for traditional and industrial society, and the information society can be functional only courses based on modern educational technologies. Systems for automatic data processing, multimedia systems, smart, electronic boards, virtual schools, PowerPoint presentations and other new technology changing educational opportunities, or provide an opportunity for methodological papers, and teaching of humanities. Teaching ex cathedra in working with entirely new generations who grow up with video games, facebook, blogs, fast and complete information that can be downloaded from the Internet is a "bottleneck" outdated methodology of modern education. In the education system, due to changes in educational technology, and changes in students, educational technology is changing and I am a teacher, as part of the pedagogical triangle. Changes related to his acceptance of new educational technologies, creating methodological innovation and design of the new approach.

Keywords: education technology, didactic papers, teaching, social and human sciences, information society